

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/82/2018
Identifikačné číslo spisu: 1413212469
Dátum vydania rozhodnutia: 04.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1413212469.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci výkonu rozhodnutia oprávnenej Mgr. D. T. bývajúcej v J., zastúpenej advokátskou kanceláriou HUTTA & PARTNES, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Bezekova č. 3225/13, proti povinnému Ing. E. T., bývajúcemu v J., zastúpeného advokátskou kanceláriou AKAK, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Slowackého č. 56, o výkon rozhodnutia o úprave styku matky s maloletou O. T., vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. 56 Em 7/2013, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2017 sp. zn. 18 CoE 245/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej „súd prvej inštancie“) uznesením z 23. februára 2017 sp. zn. 56 Em 7/2013-591 zastavil konanie o návrhu oprávnenej na výkon rozhodnutia o úprave styku matky s maloletou O. T. na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava IV z 20. februára 2013 č.k. 25 P 43/2013-22 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 3. apríla 2013 sp. zn. 11 CoP 155/2013, ktorý nadobudol právoplatnosť 19. apríla 2013 a vykonateľnosť 28. februára 2013, a rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV z 19. júna 2013 č.k. 23 C 128/2010-1092, potvrdeným v časti úpravy styku rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2013 sp. zn. 6 Co 471/2013, ktorým bol rozsah styku oprávnenej s maloletou upravený na čas po rozvode manželstva rodičov maloletej. Na základe vyjadrení oprávnenej, povinného i maloletej O., ako i ďalších do spisu založených listinných dôkazov dospel súdu prvej inštancie k záveru, že v danom prípade je výkon rozhodnutia neprípustný. V konaní bolo nesporne zistené, že maloletá O. dlhodobo prejavu výraznú nevôľu voči realizácii styku s oprávnenu, neustále prejavuje odmietavý postoj voči oprávnenej trvajúci vyše troch rokov, čo maloletá odôvodňuje najmä neempatickým konaním oprávnenej ako matky voči nej. Napriek nespochybniteľnej snahe oprávnenej o styk s maloletou, sa snaha oprávnenej o akékoľvek stretnutie ukazuje v konečnom dôsledku skôr kontraproduktívne, čo oprávnenu s maloletou od seba ešte viac vzdďaľuje. Povinný v styku oprávnenej s maloletou nebráni a nebolo ani zistené, že by povinný negatívne

ovplyvňoval postoj maloletej k oprávnenej. Súd prvej inštancie zohľadňujúc záujem maloletej s prihliadnutím na jej vyjadrenie z 31. januára 2016, ktorým výslovne žiadala, aby nebola nútená k realizácii styku s oprávnenu a o rešpektovanie svojho názoru, dospel k záveru, že vzhľadom na vek maloletej, jej rozumovú vyspelosť, nie je možné v súčasnej dobe vykonať vykonateľné rozhodnutie o úprave styku oprávnenej s maloletou, nakoľko nie je v záujme maloletej a vynútenie styku by ohrozovalo zdravie a psychický rozvoj maloletej, a preto konanie zastavil (§ 390 písm. c/ CMP). Súd prvej inštancie nepriznal žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania a tento výrok právne odôvodnil poukazom na § 52 v spojení s § 373 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

2. Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 29. novembra 2017 sp. zn. 18 CoE 245/2017 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne [§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] s tým, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP); žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd poukázal na to, že z výsluchu maloletej na pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 20. októbra 2016 (maloletá mala 15 rokov) je zistiteľná jednoznačná nevôľa maloletej stretávať sa s oprávnenu. Súd prvej inštancie v zmysle § 38 CMP správne na názor maloletej v danom prípade prihliadol, nakoľko maloletá je vo veku blízkom dospelosti, je schopná vyjadriť svoj názor v otázke, či sa chce stretávať s matkou, v akom rozsahu a prečo odmieta styk s matkou. Maloletá sama odôvodnila nevôľu sa stretávať s matkou tým, že matka by ju mohla zaviesť k psychiatrovi alebo psychológovi, že sa bojí sadnúť si k nej do auta a v tomto smere jej nedôveruje, matka ju obviňuje, že je na ňu zlá a agresívna. Preto aj odvolací súd pri zohľadnení najlepšieho záujmu maloletej ako prioritného kritéria pre rozhodovaciu činnosť súdu, mal za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je po vecnej aj právnej stránke správne. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala oprávnená dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP tvrdiac, že súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa názoru dovolateľky nesprávny procesný postup odvolacieho súdu spočíva v tom, že odvolací súd plne akceptoval nezákonné, zmätočné a svojvoľné rozhodnutie súdu prvej inštancie, že si osvojil tendenčne vyhodnotenú dôkaznú silu súdom prvej inštancie, keď sa stotožnil s povinným zmanipulovaným vyjadrením maloletej O. z 31. januára 2016, s lekárskou správou psychiatricky MUDr. S. T. a vyjadrením triednej učiteľky maloletej Mgr. W. J., ako aj v tom, že odvolací súd vôbec pri rozhodovaní neprihliadol na listinné dôkazy, ktoré predložila spolu s odvolaním a v odôvodnení rozhodnutia sa s nimi nevyporiadal. Rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa nej svojvoľné, rozporuplné a aj po právnej stránke vecne nesprávne. Z uvedených dôvodov oprávnená navrhla uznesenia súdov oboch nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Povinný vo vyjadrení k dovolaniu oprávnenej uviedol, že dovolanie je neprípustné a navrhol ho odmietnuť, keďže oprávnenu tvrdená vada konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je daná.

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých, ktoré je od 1. júla 2016 upravené CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a zákonom č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých; prípustnosť dovolania oprávnenej bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to

zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. Oprávnená v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. Najvyšší súd predovšetkým pripomína, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľom namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

8.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných tak, že sa ním rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor). V zmysle § 420 písm. f/ CSP je relevantný nesprávny procesný postup znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaci možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj primerane R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však samo rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 84/2017, 8 Cdo 180/2017).

8.4. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, o zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 205/2017, 8 Cdo 73/2017, 3 Obdo 1/2017).

10. Pokiaľ ide o tú časť dovolacej argumentácie oprávnenej, ktorá sa týka nedostatočného odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (vid' I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

10.1. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

10.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

10.3. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

10.4. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 CSP. V súvislosti s dovolacou námietkou týkajúcou sa nepreskúmateľnosti treba pripomenúť, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu, v dôsledku čoho ich treba chápať ako celok. V odôvodnení napadnutého uznesenia odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov oprávnená podala návrh na výkon rozhodnutia o úprave styku, čo navrhoval povinný, aký bol názor maloletej k nútenému výkonu rozhodnutia, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu oprávnenej. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

11. Dovolateľka v dovolaní uvádza aj výhrady k právnym záverom odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

11.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Najvyšší súd už dávnejšie dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď primerane R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

11.2. Na tom, že nesprávne právne posúdenie vecí nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, zotrval aktuálny judikát R 24/2017.

12. K námietkam dovolateľky týkajúcich sa nesprávneho postupu súdu pri obstarávaní skutkových podkladov pre rozhodnutie, ako i pri hodnotení výsledkov dokazovania, je potrebné uviesť, že už predchádzajúca právna úprava nepovažovala za znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania (zakladajúce prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov ale ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov (R 42/1993 a 3 Cdo 268/2012, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava - CSP - na podstate toho nič nezmenil (2 Cdo 159/2017, 3 Cdo 59/2017, 5 Cdo 47/2017, 7 Cdo 42/2017, 7 Cdo 60/2017). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sú naďalej aktuálne už skôr zaujaté závery

najvyššieho súdu, v zmysle ktorých postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy, neznamená procesnej strane realizáciu jej procesných oprávnení (viď primerane R 37/1993 a R 125/1999). Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nemožno považovať za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP; pokiaľ súd nenáležite vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (viď primerane 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

13. Najvyšší súd z uvedených dôvodov odmietol dovolanie oprávnenej podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

14. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.